

SPECIAL EDITION

Балканската крчма и слободата

Џабир Дерала, ЦИВИЛ

Неутралци и по некој благонаклонет десничар ме прашуваа на денот на гласањето на 15 октомври и деновите потоа, онака шеретски: „И? Слободни се избориве?“. Велам ДА, без двоумење и без да се палам на богатата (и не толку блага) иронија. Не сум бирократ и никогаш нема да бидам. Немам намера да се расфрлам со излитени фрази, а уште помалку со здодевни ексел табели и бројки, како да сме на здодевна забава со томбола. Тоа ќе им го оставам на тие што немаат имагинација, а уште помалку чувство за пулсот на општеството.

Влегов во прес центарот на ЦИВИЛ на 15 октомври со голема нервоза. Од 2008 година наваму се изнагледав и изнаслушав сè и сешто, доживеав едно чудо притисоци. Благодарение на хистеријата што ја ширеа црвливите слуги на агитпроп машинеријата и

„длабоката држава“ на Груевски (Орданоски наброја добар дел од нив деновиве), мојот и животот на стотина најхрабри борци за слобода беше ставен на тенок мраз. Затоа, изборниот ден го започнав нервозно и со крајна претпазливост.

Но, денот измина исполнет претежно со извештаи за фолклорот и гротеската во која се наоѓа едно штотуку ослободено општество. Денот беше исполнет со тензични ситуации, неколку тепачки, поприлично

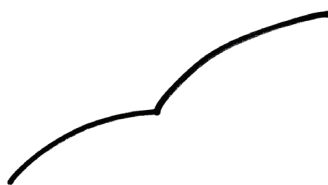
бројни и неприфатливи грешки на изборната администрација и со партиски солдатески од сите страни, кои како да не знаат што значи изборен молк. И поткуп на гласачи, за кој сакам да посветам посебно внимание деновиве. И многу други глупости својствени на, често непресметливата, балканска крчма. И слобода.

Да, ова беа први избори по ужасно долга окупација на државата и секојдневно насилие и газење на човечкото достоинство. Најголем дел од граѓанките и граѓаните беа охрабрани да излезат и да гласаат по своја волја. И со

најголем број неважечки гласачки ливчиња од кога и да е порано (45.551 за градоначалници и 51,681 за општинските совети, значи речиси 100.000!), со сите тешки и аматерски грешки во изборниот материјал, со лош Избирачки список...

Со сето тоа на ум, можам да кажам дека се почувствува здивот на слободата. За прв пат по долго време. Со сите грешки што не смеат да се повторат. И со сите лоши примери на повредата на гласачкото право. Со гласното барање слободата да им се обезбеди на сите, до еден!

За потемната страна на изборите, во следните (обновени) рафали од по 25 реда, што се читаат за максимум една минута а се дигестираат цел ден. Диетално! (сега следи смајли)

Изборната администрација предизвика најголем број нерегуларности

Втор пост-изборен извештај на ЦИВИЛ - Центар за слобода, 17 окт. 2017 г.

ЦИВИЛ – Центар за слобода состави извештај за нерегуларностите од изборниот мониторинг и го достави до Државната изборна комисија на 17 октомври, во 17:10 часот. Тоа е само извештај, а не е приговор, бидејќи организациите на граѓанското општество не се овластени за поднесување приговори, туку тоа можат да го сторат само подносителите на кандидатските листи и граѓанките и граѓаните. Сепак, ЦИВИЛ поднесува извештај до ДИК во законскиот рок за приговори, во надеж дека оваа институција ќе постапи соодветно на своите ингеренции и врз основа на нашите информации, ќе преземе соодветни чекори во рамките на законот. Такво нешто не се случи на изборите минатата година.

ЦИВИЛ спроведе строга селекција и верификација на обработени над 240 извештаи за изборни нерегуларности доставени до Координативното тело за избори на организацијата на денот на изборниот молк и на денот на гласање. Аналитичкиот тим издвои вкупно 199 извештаи во кои се сведочи за кршење на изборниот молк, закани и притисоци, незаконито однесување на избирачкиот одбор, проблеми со Избирачкиот список, семејно и групно гласање, нарушување на тајноста на гласање, пречекорување на овластувањата и за поткуп на гласачи и насилство.

Според статистиката на ЦИВИЛ, најмногу нерегуларности се бележат во категоријата „Незаконито постапување Избирачкиот одбор (ИО)“, односно 28,14%. Во шест случаи, акредитирани набљудувачи на изборниот ден биле инволвирани во некоја изборна нерегуларност, гласачите биле инволвирани во 14,54% од доставените извештаи за изборни нерегуларности, а евидентирани се и 2 случаја на насилство.

Категоријата „Друго“ опфаќа 44 случаи на проблеми со изборниот материјал, како што се бројот и квалитетот на гласачките ливчиња, нефункционирање на УВ ламбите, непристапноста до избирачките места, лошата поставеност на параваните за лица со специјални способности, и низа други проблеми кои се индиректно поврзани со лошите перформанси на изборната администрација,

вклучително и на ДИК и општинските изборни комисији.

Од друга страна, како што беше нагласено и на прес конференциите на ЦИВИЛ во текот на изборниот ден, како и на прес конференцијата веднаш по денот по изборите, голем дел од избирачките одбори беа принудени да покажат многу креативност и многу трпение, за да се спроведат изборите. Ги сечеа гласачките ливчиња со ножици, стоеја пред гласачките кутии за да им објаснат на гласачите каде да ги стават ливчињата, бидејќи беа нејасни и со слични бои, некои пенкала не работеа, не им работеа УВ ламбите, мораа да ги пребројуваат сите гласачки ливчиња и многу други постапки.

Иако би требало да е дел рутинска подготовка, по толку спроведени изборни процеси, ДИК овојпат подготви изборен материјал кој беше сериозен предизвик за сите, а најмногу за гласачите и избирачките одбори.

Сепак, голем број избирачки одбори не си ја вршеа својата задача според процедурите и законот. Поточно, во системот на ЦИВИЛ за внесување на извештаите од теренот, на прашањето „Кој ја предизвикал нерегуларноста?“, изборната администрација е најчестиот причинител. Дури 121 извештај, од досега обработената материја, говори за изборната администрација (од ДИК до избирачките одбори) како одговорна за нерегуларностите, односно 60,80% од извештаите доставени до ДИК.

Повторно, како и во претходните изборни процеси, нашите набљудувачи нотираат дека одделни членови или раководители на избирачките одбори грубо ги кршат процедурите и Изборниот законик. Дел од нив се забележани како агитираат или соработуваат со партиските штабови во мобилизацијата на гласачи. Исто така, тие во неколку случаи, нотирани од набљудувачите на ЦИВИЛ, го повредуваат правото на глас со несоодветно обележување на спреј на гласачи за кои дури подоцна, откриваат дека не се во Избирачкиот список на тоа избирачко место, за потоа, тие да не можат да гласаат на соодветното место.

Дел од членовите на избирачките одбори прават груби грешки и поради непознавање

на процедурите. ЦИВИЛ и пред изборите алармираше дека ДИК и општинските изборни комисии овозможуваат недоволно квалитетна обука за членовите на избирачките одбори, наспроти долгите и скапи подготовки на едукативниот материјал (видео, прирачници...).

Во предизборниот извештај на ЦИВИЛ, меѓу другото, стоеше и дека: „Општинските изборни комисии кои требаа да ги обучат членовите на Избирачките одбори, не посветија доволно внимание на тренингот. Сметаме дека не се доволни триесеттина минути, од кои првите 10 се кратка презентација, а потоа видео проекција од која членовите на ИО доаѓаат до сознанија, односно инструкции за тоа што треба да прават на денот на гласање. Ова не е доволно и повторно ќе се најдеме во ситуација во која членовите на ИО дури и ненамерно ќе мораат да ги кршат процедурите и законот, затоа што немаат доволно информации.“

Што се однесува до правото на глас, тоа и на овие избори беше повредено во неколку стотици случаи, кога дел од граѓанките и граѓаните не беа во можност да го искористат своето фундаментално човеково право – правото на глас.

Во предизборниот извештај на ЦИВИЛ, се алармираше дека: „Имаме над 120 случаи на ‘исчезнати’ гласачи од Избирачкиот список. Гледаме многу индикативни и симптоматични примери за тоа дека Државната изборна комисија, односно, администрацијата не успева да излезе во пресрет на барањата на граѓанките и граѓаните.“

Понатаму, ЦИВИЛ ја критикуваше ароганцијата на институциите со констатацијата:

„Кога веќе видовме пример, односно, правен преседан, кога во време на изборен процес, спротивно на принципите на стандардите, се менува законот, се менува дури и самата структура на Државната изборна комисија, тогаш можеше да се изнајдат ресурси и време да се реши проблемот на граѓанките и граѓаните кои евентуално на денот на гласање не ќе можат да се најдат во Избирачкиот список. Не мора да се оди премногу далеку, доволно е да се погледнат хрватските искуства и да се види дека може едноставно да им се овозможи правото на глас граѓанките и граѓаните. Предвидуваме дека на денот на гласањето ќе имаме многу вакви поплаки кога луѓето едноставно ќе бидат немоќни. Тоа е кршење на човековите права и кршење на законот. Дури и еден таков случај ќе биде сериозна повреда на фундаменталните човекови права.“

Тие предвидувања се остварија.

Активистите на политичките партии се однесуваа како да не постои забрана за партиско дејствување во време на изборниот молк. Тие, едноставно, не престанаа со кампањата, а нотирани се и случаи на партиски притисоци и закани, агитација, мобилизација и превоз на гласачи, како и поткуп. Се издвојува случајот кога се забележани партиски активисти кои среде бел ден лепеле плакати на една од главните сообраќајници во општина Бутел.

подготвија:

Биљана Јордановска, Емилија Балтовска

објавено на: www.civilmedia.mk

Неважечките гласачки ливчиња се опомена до политичарите

Речиси 100.000 неважечки гласачки ливчиња беа избројани по првиот круг на локалните избори. Од нив, 45.551 беа за градоначалниците и 51,681 за општинските совети. Ова е драматичен скок на бројот од неважечки гласачки ливчиња.

При првата анализа на оваа појава, се извлекува заклучокот дека тоа се должи на најмалку две причини. Првата причина е проблематичниот изборен материјал за кој ЦИВИЛ екстензивно известуваше во текот на изборниот ден.

Втората, уште поважна причина е „протестното гласање“, односно намерно поништување на гласачкото ливче. Гласачите на тој начин го

искажуваат својот протест, односно опомена до кандидатите за преземање на власта на локално ниво. Ако некогаш гласачите често гласаа „против“, а не „за“ некоја политичка опција, сега искажуваат недоверба кон сите учесници во изборната трка.

На минатогодишните предвремени парламентарни избори имаше 38.000 неважечки гласачки ливчиња, бројка за која ЦИВИЛ побара и посебно вештачење, но не беше прифатена. Оваа бројка сега е драматична опомена на гласачите и до локалните власти. Од ЦИВИЛ се најавува дека ќе продолжи анализата на оваа појава и дека ќе излезе со нови, уште поопстојни анализи по комплетирање на изборниот процес.

ЦИВИЛ Медиа - простор за различни ставови и редовна станица за информирање на стотици илјади граѓанки и граѓани

ЦИВИЛ Медиа е организациска единица на ЦИВИЛ - Центар за слобода. Во нејзини рамки функционира редакција со професионални новинарки и новинари, но и почетници кои решиле својата подготовка да ја надградат со практична новинарско-истражувачка работа.

Веб страницата www.civilmedia.mk е една од највидливите содржини на проектот Слободни медиуми за слободно општество. Таа е специјализирана за политика, општество и култура. Секојдневно, тимот на проектот продуцира по најмалку десет авторски содржини во текстуален или видео формат. За време на избори, оваа веб страница е особено важен јавен ресурс за информирање и едукација.

Слоганот на оваа веб страница е: **СЛОБОДНО. НЕЗАВИСНО. ОТВОРЕНО.**

Секој ден се обидуваме да го оправдаме овој слоган со тоа што објавуваме објективни информации и отворено и конструктивно ја

критикуваме секоја појава во општеството.

Во рубриката МИСЛА речиси секојдневно се објавуваат ставови и мислења на врвни интелектуалци, експерти и активисти. Нивните ставови не нужно се совпаѓаат со ставовите на ЦИВИЛ или донаторите на организацијата, но се значаен простор преку кој ние се залагаме за јакнење на политичката култура и дијалогот.

Во изминатиот период, оваа веб страница стана важна станица на која стотици илјади граѓанки и граѓани секојдневно се информираат за настани важни за општествено-политичките процеси, како и за различните ставови на нашите колумнисти и аналитичари.

Содржините објавени на оваа веб страница се достапни за преземање, според лиценцата Creative Commons, што значи дека може да бидат објавени и на други медиуми, под услов да се наведе авторот/авторката, изворот (со линк) и дисклејмер во кој се наведуваат основни податоци за изворот и проектот.

www.civil.org.mk
www.civilmedia.mk
www.civilalb.info
www.civil.today

www.youtube.com/c/CivilMacedonia
www.youtube.com/user/CivilOrgMK
www.facebook.com/civil.mk
www.facebook.com/citizen.journalists.mk
www.facebook.com/sezaizbori
www.facebook.com/socijalna.pravda.drejtisi.sociale
www.facebook.com/FreedomCaravan
www.facebook.com/speak.up.mk
www.twitter.com/CivilMacedonia
www.twitter.com/Slobodnilzbori
www.twitter.com/BeFreeMK
www.soundcloud.com/civil-org-mk

ПРИЈАВЕТЕ:

- Кршење на човековите права
- Кршење на гласачкото право
- Изборни нередовности
- Мобинг и политички притисоци
- Злоупотреби на јавните ресурси

Јавете се: 02/5209176
www.facebook.com/civil.mk
civil@civil.org.mk

ЗА ЦИВИЛ

ЦИВИЛ – Центар за слобода е непрофитно и невладино национално граѓанско здружение, кое работи за човековите права, мирот и контролата на оружје, основано на 25 ноември, 1999. Неформално, ЦИВИЛ е активен од 1996. Организацијата спроведува изборен мониторинг од 2008 година, воведувајќи нови, високо ефективни методологии на набљудување и граѓанска едукација за гласачкото право. Во потрага по визијата, мисијата на ЦИВИЛ е: активно промовирање и одбрана на човековите права и слободи; одржлив мир и придонес кон процесите на помирување; креирање планови за ефективна контрола на оружје; социјална правда и слобода на говор. ЦИВИЛ е активен на регионално и меѓународно ниво и има спроведено над 100 проекти, вклучувајќи и бројни кампањи за јакнење на јавната свест на национално ниво, масовни јавни настани, итн. Организацијата ужива голема видливост и доверба од сите заедници во земјата.

Проектот Слободни медиуми за слободно општество е финансиран од Федералното Министерство за надворешни работи на Сојузна Република Германија. Ова издание го подготви проектниот тим на ЦИВИЛ - Центар за слобода. Одговорно лице: Џабир Дерала. Ставовите искажани во оваа публикација се на авторките и авторите на текстовите и не нужно ги одразуваат ставовите на донаторите.

www.clp.mk
www.freedom.mk
www.greencivil.mk
www.slobodnilzbori.info
www.zgjedhetelira.info
www.freeelections.info